

کوبا: آمیزه‌ای از عضله و اندیشه

مارکوس بوستیلو*

ورزش که رکن حکومت سوسیالیستی کوبا است، برای تحکیم

«برترین ارزش‌های میهن‌دوستانه و هویت ملی» مورد استفاده قرار می‌گیرد.

* روزنامه‌نگار ساکن هاوانا، کوبا

«می‌دانید چه چیز ورزش را
بیش از همه دوست دارم؟
امکان ورزش را.»

مایک سینگلتري
فوتبالیست امریکایی

ورزش جزئی از زندگی روزانه
نوجوانان کوبایی است.

هومبرتو رودریگز، رئیس مؤسسه ملی ورزش و تفریحات کوبا (INDER) که در سال ۱۹۶۱ ایجاد شده است، می‌گوید: «ما ۳۸ سال موفقیت در عرصه ورزش را مدیون حمایت بی‌قید و شرط دولت سوسیالیستی و خصوصا فرمانده کل، فیدل کاسترو، هستیم.» موفقیت‌های این کشور کاملاً واضح است: کوبا که فقط ۱۱ میلیون نفر جمعیت دارد، به‌رغم بحران شدید اقتصادی، از حیث کسب مدال در المپیک ۱۹۹۲ در بارسلون به مقام پنجم و در المپیک آتلانتا در سال ۱۹۹۶ به مقام هشتم رسید و در بین کشورهای قاره امریکا در سست پست سر ایالات متحد قرار دارد. نورگه ماره‌رو، کمیسر ملی قایقرانی می‌گوید: «گسترش ورزش در بین مردم و کارایی زیاد ساختارهای ورزشی است که امکان ظهور قهرمانان بزرگ را فراهم ساخته است.» تعداد مربیان ورزشی در کوبا ۳۱۷۰۰ نفر، یعنی یک مربی به ازای هر ۴۵۸ نفر است. برای مقایسه، باید اشاره کنیم نسبت معلمان در این کشور یک نفر به ازای هر ۴۲ نفر و شمار پزشکان یک نفر به ازای هر ۱۷۰ نفر است. بودجه ورزش کشور در سال ۱۹۹۹ با بودجه فرهنگ و علم برابر بوده و به ۱۲۵ میلیون پزو (معادل ۱۲۵ میلیون دلار به نرخ رسمی؛ البته نرخ واقعی دلار به حدود ۲۰ پزو می‌رسد) رسیده است. نورگه ماره‌رو می‌افزاید: «ورزش با فرهنگ عمومی دوامیخته است، زیرا مردم دریافته‌اند که ورزش بخش جدایی‌ناپذیر زندگی سالم و خوب است.»

بالتر، قوی‌تر، سریع‌تر، و ... انقلابی‌تر! قهرمانان ورزشی کوبا از حیث وفاداری به حکومت می‌توانند به والاترین انسان‌ها و یا پست‌ترین آنها بدل گردند. توفیلو استیونسون

که سه دوره قهرمان مشت‌زنی المپیک (۱۹۷۲، ۱۹۷۶ و ۱۹۷۸) بود، به «جایگاه افتخار انقلابی» وارد شد، زیرا پیشنهادی یک میلیون دلاری برای پیوستن به جرگه مشت‌زنان حرفه‌ای در خارج از کشور را رد کرد. اما هستند ورزشکاران نامداری - غالباً بازیکنان بیس‌بال - که لقب خائن می‌گیرند، زیرا به وسوسه‌های حرفه‌ای و مهاجرت تسلیم می‌شوند و نام‌شان از صفحات رسمی خط می‌خورد. این گونه اعمال چون خاری در پای انقلاب احساس می‌شود.

اما به گفته رودریگز، ورزش کوبا «نمی‌تواند به قرن جهانی‌سازی و نولیبرالیسم بی‌اعتنا بماند». ورزش کوبا که پرچمدار فعالیت غیرحرفه‌ای (آماتوریزم) است، ناکزیر بوده است که در جهان حرفه‌ای و تجاری‌سازی بی‌حد و مرز، راه خود را بگشاید. پس از فروپاشی اتحاد شوروی، حامی و متحد اصلی کوبا، این کشور شروع به پذیرش بخشی از قواعد اقتصاد بازار کرد. طی سال‌های سیاه بحران (۱۹۸۹ - ۱۹۹۳) که تولید ناخالص ملی ۳۷ درصد سقوط کرد، بیشتر ۱۱ هزار ورزشگاه این کشور رو به قهقرا رفتند و غذاهای مراکز تمرین نیز دچار تنزل شد.

در جست و جوی سرمایه

کوبا برای خروج از این بحران برنامه‌ای پیچیده را از سال ۱۹۹۱ تحت نظارت مؤسسه ملی ورزش و تفریحات به اجرا گذارد. طبق این برنامه که نخستین اولویت آن کسب درآمد برای ورزش کشور است، حدود ۶۰۰ مربی ورزشی به سراسر کشورهای جهان اعزام شده‌اند که میزان درآمدشان فاش نشده است. به علاوه گروهی از بهترین ورزشکاران کوبایی با قراردادهای موقت به باشگاه‌هایی چون والیبال در ایتالیا، بسکتبال در آرژانتین یا هندبال در فرانسه و مجارستان پیوسته‌اند.

قهرمانان درجه اول بهتر از مردم عادی زندگی می‌کنند. آنان می‌توانند جوایزشان را به دلار یا به صورت جنس (مسکن و خودرو) دریافت کنند، به این شرط که سهمی از آن را به عنوان هزینه پرورش، تغذیه و مسکن به حساب دولت واریز کنند. حقوق اعضای تیم‌های ملی ماهیانه حدود ۵۰۰ پزو (۲۵ دلار براساس نرخ بازار سیاه) برآورد می‌شود. حقوق ماهیانه یک کارگر معمولی حدود ۱۱ دلار است.

ماهیچه‌های ورزشکاران کوبایی در خدمت آرمان‌های انقلابی کشور است. ورزش برای این کشور نقش گوه‌ری غرورآفرین در صحنه‌های بین‌المللی و محرکی اشتیاق‌آور در میان ملت را ایفا می‌کند. به گفته هومبرتو رودریگز، آرمان ورزش کوبا تداوم بخشیدن به درخشش خود با امکانات موجود و نیز «تقویت نقش افراد در راستای ارزش‌های میهنی و هویت ملی است.»

